

Ks. Franciszek DRĄCZKOWSKI
(Lublin, KUL)

JAN PAWEŁ II A 1500. ROCZNICA ŚMIERCI ŚW. SEWERYNA Z NORICUM

Święty Seweryn, apostoł naddunajskiej prowincji Noricum, zmarł dnia 8 stycznia 482 r., w miejscowości Favianis (dziś Mautern w Austrii). Z okazji 1500-lecia śmierci tego Świętego, Jan Paweł II skierował 27 kwietnia 1982 roku List *Quasi lucerna ardens* do biskupów z terenu dawnego Noricum: kardynała Franciszka Königa – arcybiskupa Wiednia, Franciszka Zaka – biskupa diecezji św. Hipolita (Sankt Pölten), Antoniego Hoffmana – biskupa Passawy oraz Maksymiliana Aicherna – biskupa Linzu¹. Jan Paweł II wskazuje w swym Liście na ciągłą, aktualność wzoru życia i działalności św. Seweryna; zdaniem papieża „przemawia on przykładem swojego życia również do ludzi żyjących w obecnych, niepewnych i trudnych czasach”². Zanim przystąpimy do omówienia działalności św. Seweryna, warto na początku podać, choćby w największym skrócie, podstawowe informacje dotyczące biografii tego wielkiego Świętego.

1. *Vita Sancti Severini*. Podstawowym źródłem do poznania życia św. Seweryna jest dziełko *Commemoratorium (Pamiętnik)*, napisane w 511 r. przez Eugipiusza, ucznia św. Seweryna, opata klasztoru Lucullanum (dziś Pizzofalcone, dzielnica Neapolu). Eugipiusz przesłał swoje pismo diakonowi rzymskiemu Paschazjuszowi wraz z listem, w którym prosił o literackie opracowanie biografii św. Seweryna w oparciu o przesłane materiały. Paschazjusz uznał, że nadesłane pismo nadaje się do opublikowania, o czym powiadomił Eugipiusza w osobnym liście. Te trzy dokumenty, tj. *Commemoratorium*, *Eugippi epistola ad Paschasium* oraz *Paschasii epistola ad Eugippium*, opublikowane są łącznie pod wspólnym tytułem *Vita Sancti Severini*³; niektórzy dla ścisłości wymieniają w tytule wszystkie trzy dokumenty⁴.

¹ AAS 74 (1982) 829-831, tłum. A. Bober: *List Ojca Świętego Jana Pawła II do biskupów z terenów dawnego Noricum na 1500-lecie śmierci św. Seweryna*, VoxP 3 (1983) z. 4, 11-14.

² Tamże, VoxP z. 4, s. 12.

³ Por. Eugippius, *Das Leben des heiligen Severin. Lateinisch und deutsch*. Einführung, Über-

Święty Seweryn urodził się prawdopodobnie około 410 roku⁵. Nie znamy jego miejsca urodzenia. Informacja Eugipiusza, że „mowa jego zdradzała człowieka w każdym calu łacińskiego”⁶, pozwala przypuszczać, że był Rzymianinem, człowiekiem wychowanym w kręgu kultury łacińskiej. Eugipiusz zajmuje się głównie ostatnim 20-leciem życia św. Seweryna. O wcześniejszym okresie prawie nic nie wiadomo. Tenże Eugipiusz zwięźle informuje: „Wiadomo też było, że pragnienie prowadzenia doskonałego życia zawiodło go na jakąś pustynię Wschodu”⁷. Na początku lat 60-tych V wieku, jak ustalili biografowie⁸, „Seweryn przybył ze Wschodu w okolice graniczące z Noricum-Ripense i obiema Panoniami i zatrzymał się w niewielkim miasteczku Asturis”⁹ (dziś Klosterneuburg koło Wiednia). W Asturis zaczął głosić słowo Boże. Przepowiadał bliską inwazję barbarzyńców. Bezsukcesywnie wzywał do modlitwy, postu i jałmużny.

Zrażony niechętną postawą mieszkańców Asturis, opuścił ich miasto, udając się do Comagenis nad Dunajem (dziś Tulln, w linii prostej odległe od Asturis o 20 km na zachód). Z Comagenis udał się do położonej kilkanaście kilometrów na zachód miejscowości naddunajskiej, Favianis (dziś Mautern), gdzie osiadł na stałe. W pobliżu miasta zbudował niewielki monastyr dla swych uczniów, a dla siebie wybrał nieco oddalone, odosobnione miejsce. Jego działalność koncentrowała się w trzech głównych pionach: duszpasterskim, charytatywnym i polityczno-narodowym¹⁰. Święty Seweryn był założycielem wielu klasztorów. Jego biograf wymienia trzy wspólnoty mnisze, które założył osobiście: Favianis (Mautern), Batavis (Passau) i Boiotro (Innstadt) – wszystkie położone nad Dunajem. Klasztor w Favianis był miejscem śmierci św. Seweryna, która – jak wspomniano – nastąpiła 8 stycznia 482 roku.

Wobec stale narastającego naporu barbarzyńców, w roku 488 uczniowie św. Seweryna postanowili udać się do Italii i zabrać ciało mistrza. Wśród nich był Eugipiusz. Najpierw zatrzymali się na Monte Feltro (koło San Marino)

setzung und Erläuterungen von Rudolf Noll, Berlin 1963; lub *Vie de S. Séverin*, éd. P. Régerat, SCh 374, Paris 1991.

⁴ Por. *Commematorium de vita S. Severini cum epistulis amoeboeis Eugippii et Paschasii Diaconi*, PL 62, 39-40 i 1167-1200; tłum. pol. K. Obrycki: Eugipiusz, *Dziela*, PSP 32/1, *Życie świętego Seweryna: List Eugipiusza do diakona Paschazjusza* (s. 29-32); *List Paschazjusza do kapłana Eugipiusza* (s. 32-33); *Pamiętnik* (s. 37-72); przedruk: *ŻM* 13, 57-62 (*List Eugipiusza do Paschazjusza*); 63-65 (*List Paschazjusza do Eugipiusza*); 66-139 (*Pamiętnik*). Wcześniejszy przekład fragmentów *Commematorium*, autorstwa A. Bobera, został zamieszczony w *VoxP* 3 (1983), z. 4, 217-229.

⁵ Por. D. Ambrasi, *Severino*, BS XI 965.

⁶ *Eugippii epistola ad Paschasium* 10, SCh 374, 154, *ŻM* 13, 61.

⁷ Tamże.

⁸ Por. R. Noll, *Severinus von Noricum. Legende und historische Wirklichkeit*, Stuttgart 1976, 18.

⁹ *Commematorium* 1, SCh 374, *ŻM* 13, 66-67.

¹⁰ Por. Noll, *Severinus von Noricum*, s. 19.

w prowincji Ankona, a następnie w Neapolu. Ciało Świętego zostało złożone w grobowcu ufundowanym przez zamożną niewiastę imieniem Barbara, w osadzie Lucullanum (dziś Pizzofalcone koło Neapolu). W roku 910 ciało Świętego zostało przeniesione do klasztoru benedyktynów pod wezwaniem św. Seweryna w Neapolu. Po kasacie klasztoru za rządów Napoleona relikwie Świętego zostały w 1807 roku przeniesione do kościoła parafialnego Frattamaggiore koło Neapolu, gdzie znajdują się do dziś.

2. Święty Seweryn – mistrzem życia duchowego. Jan Paweł II stawiając życie św. Seweryna jako wzór do naśladowania dla współczesnych, pisze co następuje:

„Święty Seweryn uczy nas przede wszystkim szczególnego znaczenia modlitwy i życia wewnętrznego, jako że sam «w nieustannej modlitwie ściśle jednoczył się z Bogiem»¹¹. Ten niejako «prymat modlitwy» trzeba bardzo ściśle podkreślać w naszych czasach, które wśród tylu napięć i nacisku rzeczy materialnych oddalają człowieka od tego, co jest najważniejsze i najtrwalsze. Bo istotnie, jeżeli nie powróci się do Absolutu, wszystko inne jest pozbawione sensu, siły i skuteczności»¹².

Praktykę modlitwy św. Seweryn łączył z postem i jałmużną. Swą działalność w Asturis i Comagenis, zagrożonych najazdem barbarzyńców, zaczyna od przemowy, w której – jak pisze jego biograf – „zachęcał wszystkich do odsunięcia grożącego im niebezpieczeństwa przez podjęcie modlitwy, postu i dzieł miłosierdzia”¹³. Święty Seweryn żądał również od swych wiernych pokuty i umartwienia. Skrucza, pokora, modlitwa i łzy – to nieodłączne elementy proponowanej przez niego postawy religijnej. Sam w tym zakresie dawał przykład heroicznej wprost ascezy. Eugipiusz daje następujące świadectwo o ascetycznym trybie życia Świętego:

„Posłanie jego stanowił jedynie koc, którym się przykrywał kładąc się na posadzce w oratorium. Zawsze nosił na sobie to samo ubranie, nawet gdy odpoczywał. Nigdy nie kończył postów przed zachodem słońca, chyba że w ustalone święto. W okresie czterdziestodniowego postu poprzestawał na jednym posiłku w tygodniu, a jego twarz jaśniała zawsze taką samą wesołością. Oplakiwał obce błędy jak swoje i starał się je, jak tylko mógł, naprawić”¹⁴. „Nigdy nie nosił obuwia; nawet w czasie zimy, która w tych okolicach jest bardzo mroźna. Chodził zupełnie boso, dając świadectwo niebywałej wytrzymałości cielesnej”¹⁵.

Modlitwa wstawiennicza św. Seweryna, poparta takimi wyrzeczeniami, posiadała niezwykłą skuteczność. Z tej racji przybywali do niego mieszkańcy

¹¹ *Commemoratorium* 4, SCh 374, 184, ŻM 13, 68.

¹² *Quasi lucerna ardens*, VoxP z. 4, 12.

¹³ *Commemoratorium* 1, 2, SCh 374, 176, ŻM 13, 67.

¹⁴ Tamże 39, 2, SCh 374, 272, ŻM 13, 124-125.

¹⁵ Tamże 4, 10, SCh 374, 188, ŻM 13, 74.

ze wszystkich okolicznych stron, dotknięci różnymi chorobami, przekonani, że modlitwa św. Seweryna może uprosić cudowne uzdrowienia. Wśród wielu przykładów, warto wymienić choćby niektóre, jak: uzdrowienie nieuleczalnie chorego jedynego syna wdowy, pochodzącej z Rugiów¹⁶, uzdrowienie trędowatego z okolic Mediolanu¹⁷, uzdrowienie trędowatego imieniem Teio¹⁸ oraz uzdrowienie umierającej kobiety z miasta Iuwao (dziś Salzburg)¹⁹.

Należy dodać, że św. Seweryn praktykował i organizował życie monastyczne, o czym wyżej była mowa. Z tej racji Ojciec Święty Jan Paweł II stawia go za wzór życia całkowicie oddanego Bogu. Postuluje, by współcześni zakonnicy:

„dociekliwie badali, jaki jest pierwotny duch własnej rodziny zakonnej i aby go w naszych czasach w życie wprowadzali, dalej, aby «uciekając przed powabami świata do Chrystusa całym sercem przyłgnęli»²⁰ i «aby ich obyczaje zgadzały się z obranym powołaniem»^{21,22}.

3. Święty Seweryn – organizator akcji charytatywnej. Jan Paweł II w swym Liście napisanym z okazji 1500-lecia śmierci św. Seweryna, charakteryzuje zwięźle jego działalność charytatywną:

„Seweryn wszystkie swe siły poświęcił przynoszeniu ulgi cierpieniom fizycznym, zgodnie z potrzebami tamtych trudnych czasów. Pomocą prawdziwie chrześcijańską obejmował wszystkich, specjalną troską otaczał chorych, a niektórych, jak wieść niesie, cudownie przywrócił do zdrowia. Kiedy mieszkańców gnębił głód, postarał się o żywność w takiej obfitości, że według słów Eugipiusza, «prawie wszyscy ubodzy we wszystkich miastach i grodach otrzymywali żywność dzięki jego zapobiegliwości»²³. Postarał się też o niezbędną ilość odzieży. Całą tę akcję pomocy przeprowadzał nie chaotycznie, ale planowo, rozdzielając dziesięciny składane przez wielu «na dożywienie ubogich»²⁴ i sprowadzając dodatkową pomoc z Noryku Śródlądowego, gdzie sytuacja materialna była pomyślniejsza»²⁵.

Warto dodać, że św. Seweryn posiadał szczególne umiejętności w zakresie organizowania akcji charytatywnej, dzięki niezwykłemu autorytetowi osobistemu, oraz dzięki darowi jasnowiedzenia. W tych bowiem trudnych czasach zagrożenia klęską głodu zdarzało się, że niektórzy bogacze ukrywali zgroma-

¹⁶ Por. tamże 6, 1-3.

¹⁷ Por. tamże 26, 1-2.

¹⁸ Por. tamże 34, 1-2.

¹⁹ Por. tamże 14, 1-3.

²⁰ Por. tamże 43, 6.

²¹ Por. tamże.

²² *Quasi lucerna ardens*, VoxP z. 4, 12-13.

²³ *Commemoratorium* 17, 1, Sch 374, 226, ŻM 13, 96.

²⁴ Tamże.

²⁵ *Quasi lucerna ardens*, VoxP z. 4, 13.

dzone zapasy żywności. Taki *casus* miał miejsce, gdy mieszkańcy Favianis, dotknięci klęską głodu, wezwali na pomoc św. Seweryna. Ten wielki Święty „rozpoznał” – jak pisze Eugipiusz – „dzięki objawieniu Bożemu, że pewna wdowa, imieniem Prokla, ukryła bardzo dużą ilość zboża. Rozkazał zatem ją sprowadzić i surowo skarcić”²⁶. Owa niewiasta, jak dalej relacjonuje Eugipiusz, po otrzymanej reprimendzie, „ogromnie się przestraszyła, a następnie z pośpiechem rozdzieliła między ubogich ukrywane zapasy”²⁷.

We wszystkich swoich działaniach o charakterze duszpasterskim, św. Seweryn traktował priorytetowo jałmużnę i dobre uczynki. Niekiedy nawet konkretna akcja charytatywna warunkowała spełnienie prośb, z którymi wierni zwracali się do niego. Przykładów, na tego rodzaju postępowanie, można by przytoczyć wiele. Pewna wdowa pochodząca z Rugiów, zwróciła się do Świętego z prośbą o uzdrowienie z ciężkiej choroby jej syna. Święty Seweryn nakazał jej, by najpierw ze swego mienia przekazała coś na rzecz ubogich. Na ten apel rzeczona wdowa, jak relacjonuje Eugipiusz, „bez wahania od razu zdjęła z siebie szatę, w którą była ubrana, i z pośpiechem pobiegła, by ją dać ubogim”²⁸. Ujęty tą postawą św. Seweryn zarządza „kilkudniowy post i zanosí do Boga nieustanne modły. Chory odzyskuje zdrowie i o własnych siłach powraca pieszo do swego domu”²⁹.

Analogicznie postępuje św. Seweryn, gdy wierni, nękanie plagą szarańczy, zwracają się do niego o pomoc. W tej sytuacji zarządza najpierw post i nakazuje pełnienie dobrych uczynków. Wierni, posłuszni jego nakazom, gromadzą się w kościele i zanoszą do Boga błagania; „nie przerywano dawania jałmużny, a w ogóle spełniano dokładnie, jak sługa Boży polecił, czegokolwiek wymagała aktualna potrzeba dobrych uczynków”³⁰. W konsekwencji tej postawy wiernych i dzięki modlitwie Świętego, szarańcza „nocą na rozkaz Boży opuściła te okolice”³¹.

Prócz tych działań sporadycznych, na rzecz ubogich i głodujących, św. Seweryn organizował planowo akcje charytatywne, których podstawą była dziesięcina składana przez wiernych:

„Wielu podziwiała pełną miłości hojność [Świętego] wobec ubogich; jakkolwiek zmuszeni byli znosić uciążliwy głód z powodu brutalnej przemocy barbarzyńców, to jednak z największym poświęceniem przeznaczali dziesiątą część swych plonów na ubogich”³².

²⁶ *Commemoratorium* 3, 2, SCh 374, 180, ŻM 13, 70.

²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże 6, 3, SCh 374, 196, ŻM 13, 78.

²⁹ Tamże, ŻM 13, 78-79.

³⁰ Tamże 12, 3, SCh 374, 214, ŻM 13, 89.

³¹ Tamże 12, 4, SCh 374, 214, ŻM 13, 89.

³² Tamże 17, 2, SCh 374, 226, ŻM 13, 97.

Należy dodać, że św. Seweryn przez szeroko rozwiniętą korespondencję, zachęcał okoliczne miasta do systematycznego składania dziesięciny na rzecz ubogich³³.

4. Święty Seweryn – obrońcą praw człowieka. Jan Paweł II charakteryzując w swym Liście działalność humanitarną św. Seweryna, pisze, co następuje:

„Jest jeszcze coś innego, co w tym mężu Bożym powinniśmy podziwiać. Był on mianowicie niezłomnym rzecznikiem i obrońcą praw człowieka. Wystarczy tu przytoczyć kilka tylko przykładów. Ze względu na szacunek dla jego osoby nie nakazywano chrzcić ponownie katolików według zasad herezji ariańskiej; on to nakłonił króla Alamanów (Gibulda), aby odstąpił od pustoszenia terenów podległych Rzymianom; królowi Rugiów, który chciał uprowadzić «resztki mieszkańców wszystkich miast»³⁴, które uszły przed mieczami wrogów, stawił opór stanowiący i powiedział: «Przybywam jako wysłaniec Chrystusa prosząc o litość dla poddanych»^{35,36}.

Zdaniem Jana Pawła II św. Seweryn jawi się jako obrońca wolności wyznania religii. Warto przypomnieć, że plemiona barbarzyńskie wyznawały arianizm³⁷; chrzest rzymskokatolicki nie był uznawany przez arian. Z tej racji barbarzyńcy usiłowali, wbrew zasadzie wolności religijnej, zmuszać katolików do ponownego chrztu. W tym zakresie niechlubnie wyróżniła się żona Fewy, króla Rugiów – Gizo. Według relacji Eugipiusza:

„ona to dopuściła się wielu bardzo występnych czynów i starała się także o to, by doprowadzić do ponownego chrztu niektórych katolików, lecz ze względu na świętego Seweryna, który kategorycznie się temu sprzeciwił, wkrótce odstąpiła od świętokradczego zamiaru»³⁸.

Prócz wyżej wymienionych przez Jana Pawła II działań św. Seweryna, w zakresie obrony praw człowieka, warto zwrócić uwagę na jedną jeszcze dziedzinę jego działalności, którą był wykup jeńców rzymskich z niewoli barbarzyńców. Eugipiusz zwięźle charakteryzuje tę jego działalność, następująco:

„Sługa Boży odznaczał się także przemyślnością w wykupywaniu jeńców, gdyż obdarzony był wielką łaską prorokowania. Chętnie bowiem występował w sprawach zwrócenia wolności tym, którzy jako wolni dostali się w niewolę barbarzyńców»³⁹.

³³ Por. tamże 17-18.

³⁴ Tamże 31, 1, SCh 374, 258, ŻM 13, 116.

³⁵ Tamże 31, 3, SCh 374, 260, ŻM 13, 116.

³⁶ *Quasi lucerna ardens*, VoxP z. 4, s. 14.

³⁷ Por. *Arianizm* (C. *Arianizm wśród barbarzyńców*), SWP 48-54.

³⁸ *Commemoratorium* 8, 1, SCh 374, 198, ŻM 13, 80.

³⁹ Tamże 9, 1, SCh 374, 202, ŻM 13, 83.

Eugipiusz wspomina o pojedynczych akcjach św. Seweryna, np. o wykupie z niewoli niejakiego Maurusa⁴⁰ oraz o działaniach, których owocem było uwolnienie większej grupy ludzi, np. 70 jeńców z niewoli króla Alemanów Gibulda⁴¹.

W trudnych i niespokojnych czasach zmierzchu imperium rzymskiego św. Seweryn „zajaśniał” – według słów Jana Pawła II – „jak «lampa, co płonie i świeci» (J 5, 35)”⁴², w naddunajskiej prowincji Noricum, poprzez wzór życia oddanego całkowicie miłości Boga i bliźniego. Ten wielki Święty doskonale łączył życie kontemplacyjne z działalnością na rzecz ubogich, chorych, prześladowanych i pokrzywdzonych. Dla współczesnych nadal pozostaje doskonałym wzorem, jako mistrz życia duchowego, organizator akcji charytatywnych oraz obrońca praw człowieka. Mając to na uwadze, Jan Paweł II stwierdza w zakończeniu swego Listu, napisanego z okazji 1500-lecia śmierci św. Seweryna:

„Cieszymy się więc razem z Wami, Czcigodni Bracia, że «Bóg w swej łaskawości zechciał dać tym krainom takie światło»⁴³, mianowicie męża, który życiem poświęconym służbie Bogu i ludziom zyskał autentyczną chwałę”⁴⁴.

JOHANNES PAUL II. UND 1500. TODESTAG DES HL. SEVERIN VON NORICUM

(Zusammenfassung)

Der heilige Severin (410-482) wirkte in der Provinz Noricum an der Donau (das heutige Österreich). Sein Leben und Tätigkeit schilderte Eugippius im Werk *Commemoratorium* („Tagebücher“). Der Papst Johannes Paul II. im Brief *Quasi lucerna ardens*, geschrieben zum Anlass des 1500. Todestages des heiligen Severin, betont die verständige Verbindung des besinnlichen Lebens des Mönchen mit dem Wirken für die Armen, Kranken, Verfolgten und Geschädigten. Für Menschen von heute bleibt er das glänzende Vorbild als Meister des geistigen Lebens, als Organisator der Hilfstätigkeiten und karitativen Aktionen und auch Beschützer der Menschenrechte.

⁴⁰ Por. tamże 10, 1-2.

⁴¹ Por. tamże 19, 5.

⁴² *Quasi lucerna ardens*, VoxP z. 4, s. 11.

⁴³ *Eugippii epistola ad Paschasium* 10, Sch 374, 154, ŻM 13, 61.

⁴⁴ *Quasi lucerna ardens*, VoxP z. 4, s. 14.